

بررسی نقش سرمایه اجتماعی و حمایت اجتماعی بر حکمرانی خوب مدیران و کارشناسان اداره کل ورزش و جوانان

جعفر خوشبختی^۱

داود مودی^۲

سید محمد هاشمی آهویی^۳

10.22034/SSYS.2022.1096.1750

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۸/۸/۲۴

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۸/۱۱/۸

هدف پژوهش حاضر، بررسی نقش سرمایه اجتماعی و حمایت اجتماعی بر حکمرانی خوب مدیران و کارشناسان اداره کل ورزش و جوانان بود. این پژوهش به روش توصیفی-تحلیلی از نوع همبستگی انجام شد. جامعه آماری پژوهش را کلیه مدیران و کارشناسان اداره کل تربیت بدنی استان خراسان جنوبی و کرمان (۹۰ نفر) تشکیل می دادند که به صورت نمونه گیری تمام شمار انتخاب شدند. برای جمع آوری داده ها از «پرسشنامه سرمایه اجتماعی» ناهاپیت و گوشال (۱۹۹۸)، «پرسشنامه مقیاس حمایت اجتماعی» شربورن و استوارت (۱۹۹۱) و پرسشنامه «استاندارد حکمرانی خوب» اردکانی (۱۳۸۷) استفاده گردید. به منظور تجزیه و تحلیل داده ها، از نرم افزار SPSS و آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد.

نتایج پژوهش نشان داد که وضعیت سرمایه اجتماعی، حمایت اجتماعی و حکمرانی خوب در بین مدیران و کارشناسان دو استان از وضعیت مطلوبی برخوردار بود. همچنین یافته های تحقیق حاکی

۱-دانشیار، مدیریت ورزشی، گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه بیرجند، بیرجند، ایران (نویسنده مسئول)

E-mail: Jafar.khoshbakhti@yahoo.com

۲- دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه فردوسی، مشهد، ایران

۳- کارشناس ارشد مدیریت ورزشی، گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه بیرجند، بیرجند، ایران

● بررسی نقش سرمایه اجتماعی و حمایت اجتماعی بر حکمرانی خوب مدیران و کارشناسان اداره کل ورزش

و جوانان

از آن بود که سرمایه اجتماعی و حمایت اجتماعی می تواند بر حکمرانی خوب مدیران و کارشناسان موثر باشد. باتوجه به نتایج پژوهش حاضر دو متغیر سرمایه اجتماعی و حمایت اجتماعی می توانند به عنوان دو عامل بهبود دهنده حکمرانی خوب در دستور کار مدیران قرار گیرد.

واژگان کلیدی: حکمرانی خوب، سرمایه اجتماعی، حمایت اجتماعی و کارشناسان ورزشی.

مقدمه

مفهوم «حکمرانی خوب»^۱ به گونه ای چشم گیر در ادبیات توسعه مورد استفاده قرار گرفته است (مهرابی و همکاران، ۱۳۹۷). همچنین حکمرانی بر چگونگی اداره مردم و تنظیم مناسبات حکومتی و بر سیستم سیاست‌های یک ملت و نحوه عملکرد آن در ارتباط با اداره بخش دولتی و قانونی، اطلاق می‌گردد (نور^۲، ۲۰۱۸). در سال ۱۹۸۹ در پی مطالعات و بررسی‌های گوناگون گروه‌های کارشناسی و نیز کارکرد سیاست‌های اجماع واشنگتنی یا تعدیل ساختاری در کشورهای مختلف به خصوص آفریقا و آمریکای لاتین، این مسئله برای بانک جهانی روشن شد که حکمرانی موضوع کلیدی توسعه است. این مسئله به تدریج مورد بررسی و مطالعه قرار گرفت تا اینکه در گزارش سالانه توسعه جهانی در سال ۱۹۹۶ با عنوان «از برنامه تا بازار» به روشنی انعکاس یافت و حکمرانی خوب موضوع اصلی سیاست گذاری توسعه معرفی شد (آهنگران، ۱۳۹۷).

در مورد حکمرانی خوب، تعاریف مختلفی ارائه شده است. با دقت در آن‌ها می‌توان به این نکته پی برد که روح کلی حاکم بر این تعاریف چندان تفاوتی نمی‌کند. اساس تعریف حکمرانی خوب عبارت از نظامی مرکب از ارزش‌ها، سیاست‌ها و نهادهاست که جامعه به وسیله آن، اقتصاد، سیاست و مسائل اجتماعی خود را مدیریت می‌کند (محمدی و همکاران، ۱۳۹۸). تمامی تعاریف در تعریف حکمرانی بیانگر مفهومی وسیع‌تر از حکومت هستند. کاربرد جدید این واژه شامل سه نهاد حکومت، جامعه مدنی و بخش خصوصی می‌شود. وظیفه حکمرانی خوب نیز همکاری هر چه بیشتر این سه بخش با یکدیگر است (سلیمی و مکنون، ۱۳۹۷). ایده حکمرانی خوب در مقابل حکمرانی ضعیف مطرح شده است. از نظر بانک جهانی، حکمرانی ضعیف با عناوین شخصی نمودن قدرت، فقدان حقوق بشر، فساد نهادهای شده، دولت‌های غیر پاسخگو و غیر منتخب، مترادف است و طبیعتاً حکمرانی خوب بر عکس موارد یاد شده خواهد بود (یعقوبی، ۱۳۹۶). حکمرانی متوجه نحوه اعمال قدرت بین بخش‌های مختلف جامعه با منافع مختلف است؛ به گونه ای که آزادی‌های مرسوم فراهم شود، تجارت رونق گیرد و فرهنگ و هنرهای مختلف امکان رشد پیدا کنند. پس، حکمرانی به خودی خود مهم است، زیرا شرایط لازم برای انجام کارهایی که مردم ارزش فوق‌العاده ای برای آن‌ها قائل اند فراهم می‌کند نظیر آزادی فردی (آزادی‌های اجتماعی، مذهبی، کسب و کارها، و...)، حکمرانی قانون و... در عین حال، حکمرانی کوره راهی برای نیل به پیامدها و شرایط دلخواه است. حکمرانی خوب را می‌توان به عنوان مدلی از حکمرانی تعریف کرد که منجر به نتایج اقتصادی و اجتماعی دلخواه شهروندان می‌شود (میدری، ۱۳۸۵). در سال‌های اخیر نیز پژوهش‌های مهمی با هدف دستیابی به معیارهای حکمرانی خوب در سازمان‌های ورزشی انجام شده است. برای مثال، چپیلست و مابوت^۳ (۲۰۰۸) اصول شفافیت، پاسخگویی، دموکراسی استقلال و مسئولیت‌های اجتماعی را برای حکمرانی خوب در کمیته بین‌المللی المپیک پیشنهاد داده‌اند. اصول حکمرانی خوب برای فدراسیون‌های ورزش انگلستان شامل سه معیار وضعیت هیئت اجرایی و کمیته‌ها، مدیریت منابع انسانی و مدیریت صاحب نفعان تعیین شده‌اند (والترز^۴ و

1. good ruling
2. Nor
3. Chappelet & Mabbott
4. Walters

همکاران، ۲۰۱۰). اهمیت منابع انسانی در حکمرانی خوب و به عنوان یکی از صاحبان حکمرانی خوب باعث به وجود آمدن مقوله های جدید به عنوان سرمایه اجتماعی می گردد. چون حکمرانی خوب در خلأ شکل نمی گیرد، نیازمند «سرمایه اجتماعی»^۱ است. جیمز کلمن^۲ سرمایه اجتماعی را بر پایه کارکردهای آن تعریف کرده و معتقد است سرمایه اجتماعی هنگامی ایجاد می شود که روابط میان اشخاص به شیوه ای تغییر یابد که کنش ها را آسان سازد. بنابراین سرمایه اجتماعی در برداشت ابعاد متفاوت ساختار اجتماعی است که باعث ترویج کنش های فردی و جمعی می شود (وسبورگ^۳، ۲۰۱۷). سرمایه اجتماعی برای بهبود عملکرد ضروری است، چرا که با به اشتراک گذاشتن دانش، دستیابی به منابع را تسهیل می کند (وان و کاتن^۴، ۲۰۱۸). این سرمایه در رابطه بین افراد و حدی که آنان می توانند برای دستیابی به روابط کاری و پیامدهای شغلی مثبت، به منابع قدرت در سازمان متصل شوند و جایگاهی مناسب در شبکه های اجتماعی کسب نمایند، حائز اهمیت جدی است (یعقوبی و پیری یوسف آبادی، ۱۳۹۷). سرمایه اجتماعی را می توان به عنوان مجموعه اعتماد، هنجار، تفاهم و شبکه روابطی تعریف کرد که وجود آن در بین کارکنان و مدیران منجر به بهبود کیفیت روابط و افزایش سطح مشارکت و مسئولیت پذیری شده، در نهایت باعث رشد فردی و سازمانی می گردد. امروزه رشد هر سازمانی به سرمایه اجتماعی موجود در بین کارکنان آن وابسته است (کشاوری و همکاران، ۱۳۹۷). پوتنام^۵ (۱۹۹۳) سرمایه اجتماعی را شکل دهنده حکومت خوب و کارایی دموکراسی می داند (پوتنام، ۱۹۹۳). هولگر شیل^۶ و همکاران (۲۰۱۵) در پژوهشی با عنوان «مدیریت رضایت تأمین کننده، سرمایه اجتماعی و چارچوب وابستگی منابع» به این نتیجه دست یافتند که علاوه بر سرمایه های مالی و سایر سرمایه ها، در سازمان ها سرمایه مهم دیگری به نام «سرمایه های اجتماعی» وجود دارد که از نقش مهمی در میزان اثربخشی و کارایی در سازمان ها برخوردار است و میزان مشارکت افراد به میزان رضایت خاطر و شادی آنان بستگی دارد که خود منجر به مشارکت داوطلبانه افراد می شود (کشاوری و همکاران، ۱۳۹۷). دarsi^۷ و همکاران (۲۰۱۴) در پژوهشی دیگر در سازمان های ورزشی به این نتیجه رسیدند که درک درست از سرمایه های اجتماعی در یک سازمان ورزشی موجب توسعه این سرمایه می گردد که خود باعث بهره وری بیشتر و به وجود آوردن یک حس بسیار قوی از تعلق و حمایت متقابل برای اعضا می شود. در واقع، سرمایه انسانی زمانی به صورت داوطلب مشارکت می کند که از سرمایه های اجتماعی قوی برخوردار باشد. طبرسا و همکاران (۱۳۹۵) در مقاله ای با عنوان «بررسی تأثیر حکمرانی خوب بر سرمایه اجتماعی» روی اثرات سرمایه اجتماعی بر حکمرانی خوب کار کرده و به اعتقاد وی، استقرار حکمرانی خوب در جامعه تأثیر در خور توجهی بر سرمایه اجتماعی می گذارد. این امر اقدامات و تعاملات افراد را تسهیل می کند و موجبات پویایی جامعه را فراهم می آورد. در پژوهش دیگر در داخل کشور، مکیان و همکاران

1. Social capital
2. James Coleman
3. Vosburgh
4. Wang, L. & Cotton
5. Putnam
6. Holger Shill
7. Darsi

(۱۳۹۴) به تأثیر حکمرانی خوب بر توسعه انسانی پرداختند و به این نتیجه رسیدند که در کشورهایی که حکمرانی خوب در سطح بهتری است اثرات مثبتی بر شاخص توسعه انسانی حاصل شده است.

یکی دیگر از مفاهیم مرتبط در حوزه روابط اجتماعی، مفهوم «حمایت اجتماعی»^۱ است. حمایت اجتماعی شبکه ای اجتماعی است که برای شخص، منابع روان شناختی توجه برانگیزی را فراهم می کند تا وی بتواند با شرایط استرسزای زندگی و مشکلات روزانه کنار آید (کوهن^۲، ۲۰۱۰). حمایت اجتماعی به عنوان کمک ها و حمایت های اجتماعی والدین، دوستان و دیگر افراد مهم تعریف شده است که فرد آن ها را با توجه به شرایط اجتماعی و فردی خود درک می کند (اورزکو^۳، ۲۰۰۷). حمایت اجتماعی مفهومی چندبعدی است که به اشکال و طرق مختلفی تعریف شده است. برخی پژوهشگران، حمایت اجتماعی را میزان برخورداری از محبت، همراهی، مراقبت، احترام، توجه، و کمک دریافت شده فرد از سوی افراد یا گروه های دیگر مانند اعضای خانواده، دوستان و دیگران تعریف کرده اند (حسینی و فرزانه، ۱۳۹۷). پژوهشگران بر این امر تأکید می کنند که اعتقادات کودکان درباره عوامل اجتماعی مانند حمایت والدین می تواند نگرش ها و ارزش های آنان را نسبت به فعالیت های بدنی و درگیر شدن در آن ها شکل دهد. از این دیدگاه می توان چنین دریافت که حمایت اجتماعی والدین در فعالیت های بدنی به عنوان یک مدل برای کودکان و نوجوانان عمل می کند و می تواند بر بسیاری از رفتارهای آن ها از جمله کسب لذت اثری مثبت داشته باشد (بای و اصفهانی نیا، ۱۳۹۸). باد^۴ و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهشی که روی دختران دانش آموز آمریکایی انجام دادند، به این نتیجه رسیدند که حمایت اجتماعی والدین و جو مدارس اثری مثبت بر میزان لذت از فعالیت های بدنی در این دانش آموزان دارد. گودرز و همکاران در پژوهشی در سال ۱۳۹۴ پس از بررسی رابطه حمایت اجتماعی و بهزیستی روانی در سالمندان مراجعه کننده به مرکز توان بخشی روزانه، بیان داشتند که بین حمایت اجتماعی با بهزیستی روانی رابطه مثبت وجود دارد. بنابراین افزایش حمایت اجتماعی از سالمندان می تواند تأثیر مهمی بر بهزیستی روانی و عملکرد اجتماعی سالمندان داشته باشد. از سوی دیگر، افزایش حمایت های اجتماعی علاوه بر بهبود عملکرد اجتماعی می تواند باعث تقویت بهزیستی روانی سالمندانی شود که در معرض اضمحلال روانی قرار دارند.

با توجه به اهمیت موضوعات سرمایه اجتماعی، حمایت اجتماعی و حکمرانی خوب در عصر حاضر که عنصر رقابت بی رحمانه تعیین کننده سرنوشت سازمان ها به ویژه سازمان های ورزشی است و تحقیقات اندکی که پیرامون این موضوع در حوزه تربیت بدنی صورت گرفته، تحقیق حاضر به دنبال پاسخگویی به پرسش زیر است:

آیا سرمایه اجتماعی و حمایت اجتماعی بر حکمرانی خوب تأثیر گذار هستند؟

1. social support
2. Cohen
3. Orozco
4. Budd

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و بر حسب روش گردآوری داده‌ها، از نوع توصیفی-همبستگی است. جامعه آماری پژوهش را کلیه کارشناسان و مدیران اداره ورزش و جوانان استان کرمان و خراسان به تعداد ۹۰ نفر تشکیل می‌دادند. با توجه به اینکه تعداد کارشناسان و مدیران در دو استان کم بود، از روش نمونه‌گیری تمام شمار استفاده شد. با توجه به هدف تحقیق، برای گردآوری اطلاعات از «پرسشنامه‌های استاندارد حکمرانی» خوب مشتمل بر ۲۱ گویه، «پرسشنامه سرمایه اجتماعی» ناهایت و گوشال با ۲۸ گویه (۱۹۹۸) و «پرسشنامه حمایت اجتماعی» شربورن و استوارت (۱۹۹۱) با ۱۹ گویه استفاده گردید. برای اطمینان از روایی محتوایی پرسشنامه‌ها، بعد از تدوین آن‌ها از نظرات و راهنمایی‌های استادان صاحب‌نظر در علم مدیریت و ورزش استفاده شد و نظرات آن‌ها در پرسش‌نامه نهایی لحاظ گردید. برای اطمینان از پایایی پرسشنامه‌ها، ۳۰ نسخه آن در مطالعه مقدماتی بر روی افراد نمونه که به طور کاملاً تصادفی انتخاب شده بود، توزیع شد و برای ضریب پایایی از آلفای کرونباخ استفاده گردید- ضریب پایایی درونی برای حکمرانی خوب ۰/۹۰، سرمایه اجتماعی ۰/۸۷ و حمایت اجتماعی ۰/۹۷ به دست آمد. گفتنی است که خباز و همکاران (۱۳۹۰) در پژوهش خویش پایایی پرسشنامه حمایت اجتماعی را ۰/۷۴ و عباس زاده و همکاران (۱۳۹۰) پایایی پرسشنامه سرمایه اجتماعی را آلفای ۰/۸۹ گزارش نمودند. در ادامه برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار، جداول) و استنباطی (همبستگی) به منظور ارتباط بین متغیرها، تی تک نمونه‌ای (وضعیت متغیرهای تحقیق در جامعه مورد نظر) و رگرسیون هم زمان (پیش بینی متغیر وابسته از متغیر مستقل) با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۴ در سطح معناداری ۰/۰۵ $p \leq$ استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

جدول ۱: سنجش وضعیت متغیرهای تحقیق با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای

متغیر	استان	میانگین	df	t	سطح معناداری	میانگین فرضی
سرمایه اجتماعی	خراسان جنوبی	۳/۳۸	۳۹	۱۴/۶۴	۰/۰۰۰۱	۳
	کرمان	۳/۳۶	۴۴	۱۴/۳۶	۰/۰۰۰۱	۳
حمایت اجتماعی	خراسان جنوبی	۳/۳۸	۳۹	۱۳/۸۷	۰/۰۰۱	۳
	کرمان	۳/۳۵	۴۴	۱۳/۴۸	۰/۰۰۱	۳
حکمرانی خوب	خراسان جنوبی	۳/۲۷	۳۹	۴/۷۸	۰/۰۰۱	۳
	کرمان	۳/۲۹	۴۴	۵/۷۶	۰/۰۰۱	۳

همان‌طور که نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای نشان می‌دهد مقدار میانگین بالاتر از میانگین فرضی است. لذا وضعیت متغیرهای تحقیق در جامعه مورد پژوهش مطلوب می‌باشد ($p < ۰/۰۵$).

جدول ۲: مدل رگرسیون

خطای استاندارد برآورد	ضریب تعیین تعدیل شده	ضریب تعیین	همبستگی
۰/۲۵۴	۰/۴۷۱	۰/۴۷۸	۰/۶۹۱

بر اساس نتایج جدول ۲، بین دو عامل سرمایه اجتماعی و حکمرانی خوب، همبستگی مثبتی به میزان ۰/۶۹۱ وجود دارد. همچنین ضریب تعیین مدل رگرسیون برابر ۰/۴۷۸ می باشد و به این معنی است که ۴۷/۸ درصد تغییرات حکمرانی خوب تنها به وسیله سرمایه اجتماعی تبیین می شود و مابقی ۵۲/۲ درصد تغییرات مربوط به عوامل دیگری است که در مدل رگرسیون بیان نشده است. علاوه بر این ها، خطای استاندارد برآورد در این مدل برابر ۰/۲۵۴ می باشد که شاخصی نسبی است و برای مقایسه مدل ها از آن استفاده می شود.

۲۹۵

جدول ۳: نتایج آزمون F

مدل	مجموع مربعات	درجه آزادی	مربع میانگین	F	Sig
رگرسیون	۴/۹۰۲	۱	۴/۹۰۲	۷۵/۸۵	۰/۰۰۱
باقیمانده	۵/۳۶۴	۸۳	۰/۰۶۵		
مجموع	۱۰/۲۶۶	۸۴			

باتوجه به معناداری مقدار آزمون $F(F=75/85, p=0/001)$ می توان نتیجه گرفت که مدل رگرسیونی تحقیق مرکب از متغیر مستقل (سرمایه اجتماعی) و متغیر وابسته (حکمرانی خوب) مدل خوبی است و مجموعه متغیر مستقل قادرند تغییرات متغیر وابسته حکمرانی خوب را تبیین کنند.

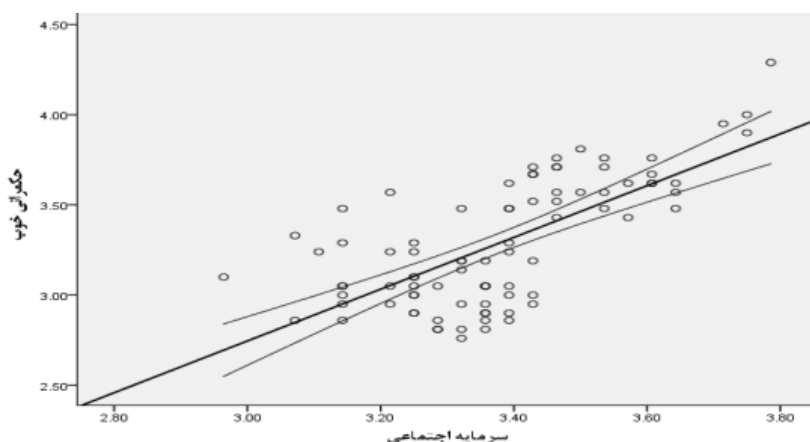
جدول ۴: نتایج تحلیل رگرسیون بین متغیر پیش بین سرمایه اجتماعی و متغیر ملاک حکمرانی خوب

رگرسیون همزمان	ضرایب استاندارد نشده		ضرایب استاندارد شده	مقدار t	Sig
	B	Std. Error			
عرض از مبدأ	-۱/۵۶۱	۰/۵۵۷		-۲/۸۰۲	۰/۰۰۶
سرمایه اجتماعی	۱/۴۳۵	۰/۱۶۵	۰/۶۹۱	۸/۷۱۰	۰/۰۰۱

● بررسی نقش سرمایه اجتماعی و حمایت اجتماعی بر حکمرانی خوب مدیران و کارشناسان اداره کل ورزش و جوانان

با توجه به نتایج جدول ۴، سطح معناداری متغیر سرمایه اجتماعی کمتر از ۰/۰۵ می باشد که میزان تأثیر گذاری ۶۹ درصد بر روی حکمرانی خوب می باشد. همچنین با توجه به رابطه خطی زیر، اگر سرمایه اجتماعی یک واحد افزایش یا کاهش یابد، حکمرانی خوب به تبع آن یک و نیم واحد زیاد یا کم می شود. لذا از سرمایه اجتماعی می توان برای بهتر کردن حکمرانی استفاده کرد. با توجه به نتایج به دست آمده می توان رابطه خطی زیر را بر اساس تحلیل رگرسیون بیان کرد:

$$\text{حکمرانی خوب} = ۱/۴۳۵ + ۱/۵۶۱ \times \text{سرمایه اجتماعی}^*$$

شکل ۱: نمودار پراکنش سرمایه اجتماعی در مقابل حکمرانی خوب

در شکل ۱، نحوه پراکندگی امتیازات دو متغیر و خط رگرسیون برازش شده به آن ها به همراه خطوط فاصله اطمینان برای میانگین متغیر پاسخ برای درک بهتر روابط رسم شده است.

جدول ۵: مدل رگرسیون

خطای استاندارد برآورد	ضریب تعیین تعدیل شده	ضریب تعیین	همبستگی
۰/۲۷۳	۰/۳۸۷	۰/۳۹۴	۰/۶۲۸

بر اساس نتایج جدول ۵، بین دو عامل حمایت اجتماعی و حکمرانی خوب همبستگی مثبتی به میزان ۰/۶۲۸ وجود دارد. همچنین ضریب تعیین مدل رگرسیون برابر ۰/۳۹۴ می باشد و به این معنی است که ۳۹/۴ درصد تغییرات حکمرانی خوب تنها به وسیله حمایت اجتماعی تبیین می شود و مابقی ۶۰/۶ درصد تغییرات مربوط به عوامل دیگری است که در مدل رگرسیون بیان نشده است. علاوه بر این ها، خطای استاندارد برآورد در این مدل برابر ۰/۲۷۳ می باشد که شاخصی نسبی است و برای مقایسه مدل ها از آن استفاده می شود.

جدول ۶: نتایج آزمون F

مدل	مجموع مربعات	درجه آزادی	مربع میانگین	F	Sig
رگرسیون	۴/۰۴۸	۱	۴/۰۴۸	۵۴/۰۴۴	۰/۰۰۱
باقیمانده	۶/۲۱۷	۸۳	۰/۰۷۵		
مجموع	۱۰/۲۶۶	۸۴			

باتوجه به معناداری مقدار آزمون $F(F=54/044, p=0/001)$ می‌توان نتیجه گرفت که مدل رگرسیونی تحقیق مرکب از متغیر مستقل (حمایت اجتماعی) و متغیر وابسته (حکمرانی خوب) مدل خوبی است و مجموعه متغیر مستقل قادرند تغییرات متغیر وابسته حکمرانی خوب را تبیین کنند.

۲۹۷

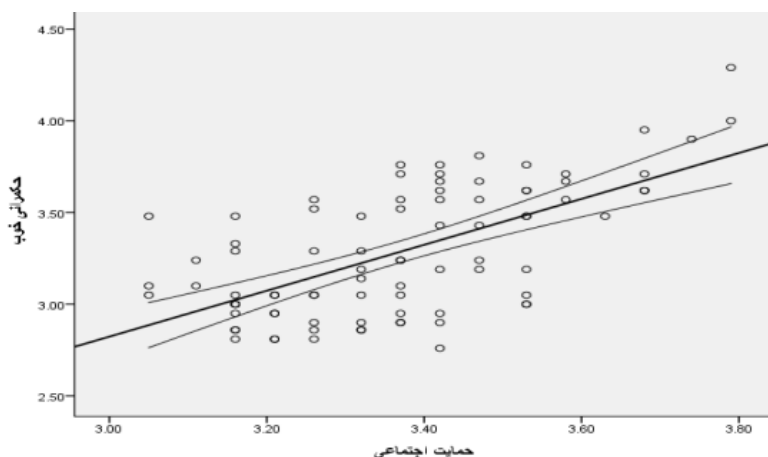
جدول ۷: نتایج تحلیل رگرسیون بین متغیر پیش‌بین حمایت اجتماعی و متغیر ملاک حکمرانی خوب

Sig	مقدار t	ضرایب استاندارد شده	ضرایب استاندارد نشده		رگرسیون همزمان
		Beta	Std. Error	B	
۰/۰۰۶	-۲/۸۰۲		۰/۵۵۷	-۱/۵۶۱	عرض از مبدأ
۰/۰۰۱	۸/۷۱۰	۰/۶۹۱	۰/۱۶۵	۱/۴۳۵	حمایت اجتماعی

چون در جدول ۷، ضرایب فوق ضریب مقدار ثابت معنی دار نشده است ($p=0/109$)، ضرایب را به کمک رگرسیون (بدون مقدار ثابت) برآورد می‌کنیم. لذا با توجه به نتایج به دست آمده می‌توان رابطه خطی زیر را بر اساس تحلیل رگرسیون بیان کرد:

$$\text{سرمایه اجتماعی} = 1/251 * \text{حکمرانی خوب}$$

در شکل ۲، نحوه پراکندگی امتیازات دو متغیر و خط رگرسیون برازش شده به آن‌ها به همراه خطوط فاصله اطمینان برای میانگین متغیر پاسخ جهت درک بهتر روابط رسم شده است.

شکل ۲: نمودار پراکنش حمایت اجتماعی در مقابل حکمرانی خوب

بحث و نتیجه گیری

حکمرانی خوب فراتر از یک نظریه است. بنابراین، در سازمان‌هایی مانند ادارات ورزش و جوانان که در یک محیط پیچیده و با گروه‌های مختلف ارتباط دارند و مجبور به اطمینان آفرینی و جلب رضایت صاحب نفعان خود هستند، حکمرانی خوب باید جزء جدایی ناپذیر اولویت‌های کاری قرار گیرد (یوسفی و همکاران، ۱۳۹۷). هدف این پژوهش، بررسی نقش سرمایه اجتماعی و حمایت اجتماعی بر حکمرانی خوب مدیران و کارشناسان اداره کل ورزش و جوانان استان کرمان و خراسان جنوبی بود.

نتایج تحقیق نشان داد میزان سرمایه اجتماعی در بین کارشناسان و مدیران استان‌های خراسان جنوبی و کرمان در وضعیت مطلوبی قرار دارد. با توجه به دغدغه‌های موجود، کاهش سرمایه اجتماعی در جامعه ایرانی و به تبع آن در سازمان‌های ورزشی به عنوان مجموعه اعتماد، هنجارها و شبکه ارتباطات مورد کنکاش محقق قرار گرفت. از آنجا که خودآگاهی و درک درست سرمایه اجتماعی موجب توسعه سرمایه و بهره‌وری بیشتر و به وجود آمدن یک حس قوی‌تر از تعلق و حمایت متقابل در اعضای سازمانی می‌شود و نیز با توجه به مطلوبیت سرمایه اجتماعی در کارشناسان و مدیران دو استان خراسان جنوبی و استان کرمان انتظار می‌رود این سرمایه در توسعه منابع انسانی و بهره‌وری سازمانی مورد استفاده بهینه قرار گیرد و از نقش تسهیل‌کنندگی آن در کنش‌های سازمانی استفاده مطلوب شود. همان‌طوری که وسبورک (۲۰۱۷) اظهار می‌دارد سرمایه اجتماعی توسعه دهنده کنش‌های فردی و اجتماعی است. از این رو، کارشناسان و مدیران جامعه تحقیق می‌توانند این سرمایه را در راستای بهبود عملکرد از طریق به اشتراک گذاشتن دانش و دستیابی آسان‌تر به منابع به‌کارگیرند. علاوه بر این، سرمایه اجتماعی می‌تواند در دستیابی به روابط کاری و پیامدهای مثبت شغلی و اتصال به منابع قدرت در سازمان نقش مهمی داشته باشد و جایگاه بهتری در شبکه‌های اجتماعی ایجاد نماید (یعقوبی و پیری یوسف آبادی، ۱۳۹۷). سرمایه اجتماعی در بهبود کیفیت روابط و افزایش سطح مشارکت و مسئولیت‌پذیری و در رشد فردی و

سازمانی هم مورد بهره برداری قرار می‌گیرد (کشاوری و همکاران، ۱۳۹۷) و نقش مهمی در اثربخشی و کارایی سازمانی دارد.

از نتایج دیگر تحقیق حاضر، وضعیت مطلوب حمایت اجتماعی در بین کارشناسان و مدیران استان‌های خراسان جنوبی و کرمان بود. حمایت اجتماعی به کمک یا مساعدتی اطلاق می‌شود که دیگران در هنگام مواجهه شخص با استرس، فشار و مشکلات زندگی در اختیار فرد می‌گذارند (تاسیک، ۱۳۸۶). این مساعدت و حمایت، به اشکال مختلفی صورت می‌پذیرد. در شرایطی به شکل عاطفی و هیجانی از طریق ابراز علاقه و احترام و در شرایطی دیگر، به شکل ابزاری و از طریق فراهم کردن کمک‌های ملموس نظیر پول، نفوذ و اطلاعات برای فرد یا افراد درگیر انجام می‌پذیرد. مشارکت کردن در فعالیت‌های سازمانی که با حمایت اجتماعی همراه است یک نظام حمایت خودساخته به وجود آورد که در فرد این القا را ایجاد می‌کند که مورد احترام و ارزشمند است و می‌تواند به یک شبکه اجتماعی و تعهدات متقابل وصل شود؛ به گونه ای که این شبکه اجتماعی به عنوان سپری در مقابل استرس محیطی عمل نماید. همان گونه که شوارتز^۱ (۲۰۰۴) حمایت اجتماعی را به عنوان منبع فراهم شده توسط دیگران می‌داند که امکاناتی برای مقابله با استرس ایجاد می‌کند، شوارتز و شوارتز حمایت اجتماعی را مبادله ای از منابع تعریف می‌کنند که این احساس را در فرد ایجاد می‌کند که مورد توجه دیگران قرار گرفته است و دیگران برای او ارزش قائل اند و او به شبکه اجتماعی تعلق دارد و تنها نیست. این حمایت مثل حمایت خانواده و دوستان و آشنایان است که با عضویت در سازمان‌های ورزشی و حمایت چندجانبه حاصل می‌شود (رضایی و همکاران، ۱۳۹۷). سازمان‌هایی که از نظر حمایت اجتماعی وضعیت مطلوبی دارند، از فرصت‌های بیشتر و توان بالاتری در انجام مسئولیت و کار نیک و خیر رساندن به دیگران برخوردارند. افکار افراد مورد حمایت نیز به تبع حمایت دریافتی در جهت مثبت سیر می‌کند و در کارها خلاقیت بیشتری دارند و اثربخشی آن‌ها بیشتر می‌شود. افراد مورد حمایت به کارهای خود و دیگران با نگاه مثبت‌تری می‌نگرند (باد و همکاران، ۲۰۱۸). تحقیقات زیادی مزایای حمایت اجتماعی در موفقیت سازمانی را نشان داده است و اهمیت آن را در افزایش میل رقابتی خاطر نشان کرده‌اند. حمایت اجتماعی به سازمان‌ها کمک می‌کند که در اندازه بزرگ‌تری با دیگران به رقابت بپردازند که از نیازهای اساسی سازمان‌های امروزی است. هرچند بیشتر تحقیقات انجام شده در زمینه حمایت اجتماعی در حوزه ورزشی انجام نشده‌اند، ولی نمی‌توان از دستاوردهای حمایت اجتماعی در سایر حوزه‌ها و ابعاد مختلف آن چشم‌پوشی کرد.

همچنین نتایج تحقیق نشان داد وضعیت حکمرانی خوب در بین مدیران و کارشناسان دو استان کرمان و خراسان جنوبی در سطح مطلوبی قرار دارد. این بدین معناست که کارشناسان و مدیران دو استان خراسان جنوبی و کرمان به عنوان اثرگذاران واقعی جامعه ورزشی از نحوه اعمال قدرت و اتخاذ تصمیمات و نحوه اظهار نظر زیرمجموعه و سایر ذینفعان سازمانی ادراک خوب بودن دارند. همچنین نشان می‌دهد که فرایندها، ساختارها و مقررات رسمی و غیررسمی در جامعه تحقیق به گونه ای است که افراد می‌توانند بر تصمیماتی که برای رفاه آن‌ها و کیفیت زندگی آن‌ها تأثیر می‌گذارد، اعمال قدرت کنند و شرایط لازم برای انجام کارهایی که جامعه تحقیق برای آن‌ها ارزش قائل است، مهیاست (طبرسا و همکاران، ۱۳۹۵). در حقیقت، حکمرانی خوب مفهومی

مشمول بر معیارها و استانداردها، رویه‌ها و اصول حکومت داری است که مدیران از طریق آن امور عمومی را به انجام می‌رسانند، منابع عمومی را اداره می‌کنند و حقوق افراد سازمان را تضمین می‌نمایند. از ارکان مهم حکمرانی خوب می‌توان به شفافیت، مسئولیت پذیری، پاسخگویی، مشارکت، حاکمیت قانون و انعطاف پذیری اشاره کرد. حکمرانی خوب نسبت نزدیکی با مردم سالاری و فرآیندهای دموکراتیک دارد و به سخن بهتر، مجموعه‌ای از معیارها و شاخصه‌های کاربردی نظام‌های سیاسی دموکراتیک در ابعاد فرآیندی، ساختاری و ماهوی است. حکمرانی خوب، نظریه‌ای است که در دو دهه اخیر در مجامع جهانی و در داخل کشورها و سازمان‌ها مورد توجه بسیار بوده و از آن برای سنجش میزان «خوبی» حکمرانی در سازمان‌های مختلف استفاده می‌شود، اما در واقع این نظریه برای جهت دهی کشورهای در حال توسعه به سوی توسعه‌یافتگی کامل است (نور و همکاران، ۲۰۱۸).

علاوه بر این، نتایج تحقیق نشان داد سرمایه اجتماعی توان پیش بینی حکمرانی خوب را دارد. این یافته با نتایج تحقیقات یوسفی و همکاران (۱۳۹۷)، حیدری (۱۳۹۶)، مکیان و همکاران (۱۳۹۴) و طبرسا و همکاران (۱۳۹۵) هم خوانی دارد. پوتنام^۱ (۱۹۳۸) یکی از محققان سرمایه اجتماعی معتقد است سرمایه اجتماعی مجموعه‌ای از مفاهیم مانند اعتماد، شبکه‌ها و هنجارهاست که موجب ایجاد ارتباط و مشارکت بهینه اعضای یک اجتماع می‌شود و در نهایت منافع متقابل آنان را تأمین خواهد کرد و به حکمرانی خوب جوامع منتهی خواهد شد. او سرمایه اجتماعی را به عنوان وسیله‌ای برای رسیدن به توسعه سیاسی و اجتماعی در نظام‌های مختلف سیاسی می‌داند و تأکید عمده وی بر مفهوم اعتماد است. اوا کاکس^۲ (۱۹۹۵) نیز در تعریف سرمایه اجتماعی می‌گوید که این مفهوم به فرآیندهای بین فردی اطلاق می‌شود که اعتماد و هنجارهای اجتماعی و شبکه روابط را می‌سازند و همکاری و هماهنگی متقابل را تسهیل می‌کنند و در نتیجه آن، منافع متقابل افزایش می‌یابد. از نظر وی، سرمایه اجتماعی قابل اندازه‌گیری است و منزلت اجتماعی سایر سرمایه‌ها را نیز در بر دارد. در نهایت، فوکویاما^۳ (۱۹۹۹) سرمایه اجتماعی را یک هنجار اجتماعی محسوب می‌کند که همکاری بین دو یا چند نفر را تقویت می‌بخشد و آن را ویژگی عمل متقابل بین دو دوست می‌داند. او معتقد است که اعتماد، شبکه‌های ارتباطی و جامعه مدنی، همگی محصول سرمایه اجتماعی هستند، نه این که خود آن‌ها سرمایه اجتماعی به حساب آیند. از نظر او، هنجارهایی سرمایه اجتماعی هستند که به همکاری در گروه‌ها منجر شوند. به طور کلی می‌توان گفت که سرمایه اجتماعی یک ظرفیت، جوهر اجتماعی یا هنجاری غیر رسمی است که همکاری میان افراد و نهادهای یک جامعه را ارتقا می‌بخشد (متوسلی و همکاران، ۱۳۹۰). هر جامعه و سازمانی برای حکمرانی خوب و برای دستیابی به اهداف خود، علاوه بر افراد آگاه و با تجربه و امکانات و ابزار مادی، به عواملی مانند اعتماد، تعهد و مسئولیت پذیری و ... هم نیاز دارد که این عوامل همان سرمایه‌های اجتماعی هستند.

یکی دیگر از یافته تحقیق حاضر این بود که حمایت اجتماعی درک شده توان پیش بینی حکمرانی خوب را دارد. این یافته با نتایج تحقیقات گودرز و همکاران (۱۳۹۴) و هولگر و همکاران (۲۰۱۵)

هم خوانی دارد. تفاوت‌های موجود بین سازمان‌ها نشان داد که سازمان‌ها و مدیران موفق و نسبتاً موفق، سطوح بالاتری از انسجام تکلیف و حمایت اجتماعی را نسبت به سازمان‌های ناموفق داشتند. در این مورد، رمضان زاده (۲۰۱۰) و حسینی (۲۰۰۹) گزارش دادند سازمان‌هایی که در سطح بالایی از انسجام تکلیف و اجتماعی قرار دارند، نسبت به سازمان‌های که ارائه کننده سطح پایینی از انسجام تکلیف اجتماعی‌اند، به موفقیت بیشتری تمایل دارند. یکی از خاصیت‌های سازمان، افزایش توان بازدهی آن است. این خاصیت خود می‌تواند نشان‌گر حمایت‌های اجتماعی درون سازمان توسط مدیران باشد. یک سازمان ورزشی با حمایت اجتماعی بالا می‌تواند به کمک حمایت اجتماعی بر مشکلات و چالش‌های فردی و تیمی فائق آید و موفقیت بیشتری کسب کند. هر سازمان ساخته شده از اعضای آن است. اگر در سازمان یک بخش دچار مشکل و چالش باشد، احتمالاً یکی از زنجیره های آن کم شده است که می‌تواند حکمرانی خوب را به شدت کاهش دهد. اگر مدیران سازمان بتوانند حمایت اجتماعی کافی را از فرد مورد نظر داشته باشند، دوباره سازمان می‌تواند موفق باشد. در نهایت، این حمایت به رفع چالش و مشکل یک فرد می‌انجامد. در نتیجه، همین رفع مشکل سطحی از موفقیت است و به افزایش اعتماد به نفس و روحیه سازمان کمک می‌کند. حمایت اجتماعی در نگاه ساده و مثال ورزشی قابل فهم مشابه آتل در شکستگی‌ها عمل می‌کند. اگر آتل در شکستگی مورد استفاده قرار نگیرد، شدت شکستگی، جراحت و آسیب بیشتر می‌شود؛ اما در صورت استفاده از آتل می‌توان جلوی پیشرفت بیشتر شکستگی را گرفت و بعد از گذشت مدتی بهبودی حاصل شود. در سازمان‌های ورزشی هم اگر حمایت اجتماعی وجود نداشته باشد، یک یا چند نفر از اعضا که دچار چالش شوند از سازمان حذف خواهند شد و در این صورت، حکمرانی خوب حاصل نمی‌شود.

در پایان با توجه به یافته های تحقیق حاضر به کلیه مدیران، کارشناسان و دست اندر کارن سازمان‌های ورزشی توصیه می‌شود سرمایه اجتماعی و حمایت اجتماعی را به عنوان دو عامل بهبود دهنده حکمرانی خوب که نقش تسهیل کنندگی و کاتالیزوری دارند، به صورت بهینه به کار گیرند و در دستور کار خود قرار دهند.

منابع

- آهنگران، جعفر. (۱۳۹۷). «ارتباط سنجی حکمرانی خوب با فرهنگ سیاسی ایران، با تمرکز بر فرهنگ سیاسی شیعه در ایران». فصلنامه علمی پژوهشی مدیریت سازمان های دولتی. دوره ۶، شماره ۴، صص ۱۳۷-۱۵۰.
- حیدری سرنقی، فاطمه. (۱۳۹۶). «بررسی رابطه حکمرانی خوب با سرمایه اجتماعی». کنفرانس سالانه پارادایم های نوین مدیریت در حوزه هوشمندی. تهران، دانشگاه تهران.
- رضایی، الهه؛ توحیدی، افسانه و موسوی نسب، محمد حسن. (۱۳۹۷). «حمایت اجتماعی و انگیزش تحصیلی: نقش واسطه ای باورهای خودکارآمدی». مجله مطالعات آموزش و یادگیری. دوره ۱۰، شماره ۲، صص ۵۴-۷۴.
- سلیمی، جلیل و مکنون، رضا. (۱۳۹۷). «فراتحلیل کیفی پژوهش های علمی ناظر بر مسئله حکمرانی در ایران». مدیریت دولتی. دوره ۱۰، شماره ۱، صص ۱-۳۰.
- طبرسا، غلامعلی؛ قوچانی، فرخ و بادین دهش، مهرا. (۱۳۹۵). «بررسی تاثیر حکمرانی خوب بر سرمایه اجتماعی». مدیریت سرمایه اجتماعی. دوره ۲، شماره ۲، صص ۱۷۷-۱۹۸.
- کشاورز، لقمان؛ فراهانی، ابوالفضل و اصغری، زهرا. (۱۳۹۷). «نقش میانجی هوش سازمانی در ارتباط خودکارآمدی شغلی و سرمایه اجتماعی وزارت ورزش و جوانان». نشریه مدیریت ورزش. دوره ۱۰، شماره ۲، صص ۲۰۵-۲۱۹.
- گودرز، مجید؛ فروغان، مهشید؛ مکارم، اصغر و راشدی، وحید. (۱۳۹۴). «رابطه حمایت اجتماعی و بهزیستی روانی در سالمندان مراجعه کننده به مراکز توانبخشی روزانه». نشریه سالمند. دوره ۱۰، شماره ۳، صص ۱۱۱-۱۱۸.
- محمدی، مهدی؛ کریمیان، زهره؛ قاضی نوری، سید سپهر؛ ذوالفقارزاده کرمانی، محمد مهدی. (۱۳۹۸). «طبقه بندی ویژگی های حکمرانی از طریق شبکه های خط مشی با استفاده از روش فراترکیب». نشریه مدیریت دولتی. ۳(۱۱)، صص ۳۷۷-۴۰۲.
- مکیان، سید نظام الدین و بی باک، مژده. (۱۳۹۴). «تأثیر حکمرانی خوب بر توسعه انسانی: یک تحلیل بین کشوری». مدل سازی اقتصادی. شماره ۲(۳۰)، صص ۱۳۱-۱۴۷.
- میدری، احمد. (۱۳۸۵). «مقدمه ای بر نظریه حکمرانی خوب». فصلنامه رفاه اجتماعی. دوره ۶، شماره ۲۲، صص ۸۷-۲۶۱.
- مهرابی، قاسم؛ سجادی، سید نصرالله و جلالی فراهانی، مجید. (۱۳۹۷). «تعیین شاخص های ارزیابی رفتار مدیران برای حکمرانی خوب در فدراسیون های ورزشی». مدیریت ورزش. دوره ۵، شماره ۴، صص ۱۹-۳۰.
- یعقوبی، اسماعیل. (۱۳۹۶). «حکمرانی خوب و ارتقای سلامت نظام اداری؛ تبیین نقش دولت الکترونیک». پژوهش های مدیریت عمومی. شماره ۳۷، صص ۲۰۲-۲۲۳.
- یعقوبی، محسن و پیری یوسف آبادی، عبدالباست. (۱۳۹۷). «بهبود فرایندهای نظام مدیریت استعداد در پرتو سرمایه اجتماعی». پژوهش های مدیریت عمومی. شماره ۴۱، صص ۱۹۱-۲۱۵.

- یوسفی، بهرام؛ احمدی، بهشت و عیدی، حسین. (۱۳۹۷). «حکمرانی خوب در ورزش: نقش سرمایه اجتماعی در ارتقای آن». پژوهش در ورزش تربیتی. شماره ۱۴، صص ۳۰۱-۳۲۶.
- Chappelet, J. L., & Mabbott, B. (2008). **The international Olympic committee and the Olympic system: The governance of world sport**. Abingdon: Routledge
- Cohen, S., Wills, T. A. (2010). “**Stress, social support and buffering hypothesis**”. *Psychological Bulletin*, 98: 310-57.
- Nor, R. N. H. (2018). “**Measuring Instrument Constructs for Knowledge Management System Governance Using Rasch Measurement Model**”. *Advanced Science Letters*, 24(2), 1235-1239.
- Orozco, V. (2007). “**Ethnic Identity: Perceived Social Support, Coping Strategies, University Environment, Cultural Congruity, and Resilience of Latina/o College Students**”. The Ohio State University
- Vosburgh, R. M. (2017). “**Closing the academic-practitioner gap: Research must answer the “SO WHAT” question**”. *Human Resource Management Review*.
- Walters. G., Trenberth. L., & Tacon, R. (2010). **Good governance in sport: A survey of UK national governing bodies of sport**. London: Birk Beck Sport Business Centre.
- Wang, L., & Cotton, R. (2018). “**Beyond Moneyball to social capital inside and out: The value of differentiated workforce experience ties to performance**”. *Human Resource Management*, 57(3), 761-780